

Gossen med ölkaggen

(Peter Christen Asbjørnsen)

Det var en gång en pojke, som tjänat i många år hos en man norr om det höga fjället. Denne man var skicklig i att brygga öl, ja, ölet var så gott så det fanns inte dess maken. När pojken skulle lämna tjänsten och få sin lön så sa han att han bara ville ha en kagge av julölet i lön. Det fick han förstås, och så drog han sina färde. Han bar både länge och väl på kaggen, men ju längre han släpade på den desto tyngre blev den. Till slut började han se sig om efter någon som han kunde bjuda på ett glas, för att ölet skulle minskas och kaggen bli lättare. Sent omsider mötte han en gammal man med ett stort skägg.

»God dag», sa mannen.

»God dag igen», sa pojken.

»Vart ska du ta vägen?» frågade mannen.

»Jag letar efter någon att dricka med, så att ölkaggen blir lite lättare», sa pojken.

»Kan du inte bjuda mig på ett glas likaväl som någon annan?» undrade gubben. »Jag har färdats både långt och länge, så jag är både törstig och trött.»

»Jo, visst kan jag det», tyckte pojken. »Men var kommer du ifrån, och vad är du för en karl?»

»Jag ur Vår Herre, och jag kommer från himmelriket», sa mannen.

»Jaså, ja, men dig vill jag inte bjuda på dricka», sa pojken, »för du gör så stor skillnad på folk och skipar rättvisa så tokigt, så att några bli så rika och andra bli så fattiga. Nej, dig vill jag inte dricka med», sa han och traskade vidare

med sin ölkagge.

När han gått ett stycke till blev kaggen så tung att han rakt inte trodde han skulle orka bära den längre ifall ingen kom, som kunde hjälpa honom med att dricka ur ölet. Men just då råkade han en ful, skranglig gubbe som kom farandes med faslig fart.

»God dag», sa mannen.

»God dag igen», sa pojken.

»Vart ska du ta vägen?» frågade mannen.

»Jag letar efter någon som kan hjälpa mig dricka ur ölet, så att kaggen min inte blir så tung», sa pojken.

»Bjud då mig på ett glas», sa mannen, »för jag har rest vida omkring och en tår öl kunde allt göra gott i den här gamla kroppen», sa han.

»Låt gå för det», sa pojken. »Men vem är du och var kommer du ifrån?»

»Mig känner alla för jag är Fan och jag kommer från helvetet, jag», sa mannen.

»Nej tack», sa pojken, »dig vill jag inte dricka med, för du bara pinar och plågar folk och så snart det går på tok så säger dom att det är ditt fel.» Och så gick pojken.

Han fortsatte att gå både länge och väl med ölkaggen sin, men snart blev den så tung att han inte orkade bära den längre. Han tittade sig omkring på nytt efter någon att dricka med, och snart kom där en man, som var så mager och knotig att det var ett rent under att han hängde ihop.

Han hälsade han med, och frågade vart pojken skulle gå, och när han blev bjuden på dricka och pojken frågade vem han var sa han:

»De kalla mig för Döden.»

»Nå, dig vill jag dricka med», sa pojken, »för du gör ingen skillnad på folk, du tar både fattiga och rika.» Och därmed la pojken ner ölkaggen och slog i av ölet och skålade med Döden. Benranglet tyckte det smakade väldigt bra och eftersom pojken unnade honom så mycket han orkade med, så minskade ölet och kaggen blev lättare. Till sist sa Döden:

»Aldrig drack jag något som smakade mig bättre och som kändes så lent i magen som det ölet du bjudit mig på. Jag känner mig som pånyttfödd invärtes och jag begriper inte vad jag ska kunna göra för dig till gengäld.»

Men sedan han funderat en stund sa han att kaggen aldrig skulle kunna tömmas hur mycket det än dracks därur, och ölet skulle förvandlas till en hälsodryck, med vilken pojken kunde bota sjuka bättre än någon läkare. Och så sa han, att när han kom in till en sjuk så skulle Döden passa på att visa sig för honom, och de kommo överens om att ifall

Döden satt vid den sjukes fötter såkunde pojken bota honom med en klunk ur kaggen, men

om Döden satt vid huvudgården, då fanns det varken

bot eller bättring för den sjuka.

Snart nog var pojken så känd att han hämtades från alla håll och kanter, och han räddade många sjuka, som ingen annan kunde rädda. Så snart han kom in i sjukrummet såg han efter var Döden satt, och antingen spådde han liv eller död och alltid spådde han sant. Han blev både en rik man och en mäktig man och till slut hämtades han till en sjuk prinsessa långt bort i främmande land. Hon var så illa därnär, att ingen läkare trodde sig om att kunna få henne frisk. När han kom in till prinsessan satt Döden vid huvudgården, men han satt och blundade och nickade till och strax mätte prinsessan bättre.

»Här gäller det liv eller död», sa doktorn, »och inte annat än jag förstår, så finns här ingen hjälp», sa han.

Men kungen sa att pojken måste rädde henne om det så skulle kosta land och rike. Pojken tittade på Döden, och när han nickade och blundade till ett slag, befallde pojken tjänarna att skyndsamt vända sängen, så att Döden kom att sitta vid fotändan. Så gav han prinsessan hälsodrycken och därmed var hon räddad.

»Nu svek du mig», sa Döden, »och nu äro vi kvitt.»

»Jag var ju tvungen att göra det om jag ville vinna land och rike», sa pojken.

»Det skall inte hjälpa dig stort», sa Döden, »din tid är ute och nu tillhör du mig.»

»Ja, är det nödvändigt så är det», sa pojken. »Men du ger mig väl tid att läsa Herrens bön först?» sa han.

Ja, det skulle han få. Men han aktade sig noga att läsa Herrens bön. Han läste alla andra böner, men den bönen kom inte över hans läppar, och till sist trodde han allt att han lurat Döden på allvar. Men när Döden började tycka att det dröjde för länge, gick han till pojken och hängde en tavla med Herrens bön på över hans säng. När pojken vaknade undrade han vad det stod skrivet på tavlan och började läsa bönen och han hämtade sig inte från sin förvåning förrän han sagt amen. Men då var det för sent.